

3.6 Radio og tv

Af Nina Sahl

Det begyndte i radioen

Gaderne runger af barnestemmer i 1950'ernes Danmark. Der bliver hinket og spillet bold, fanget indianere og trillet med kugler i de levende bybilleder, hvor de fleste mødre er hjemmegående, mens far er på arbejde, og kvarterets unger leger sammen efter skole. Men om eftermiddagen kryber de sammen foran radioen og lytter til programmer som *På opdagelse med onkel Kai*, *Børnenes brevkasse*, *Den usynlige klub* og *Godnat til de små*. Sidstnævnte har sanger og forfatter Inger Aasted som vært. Hun skaber noget helt unikt ved at kombinere taleradio med musikindslag til de mindste. Børneradio er dog ikke nyt. Konceptet har eksisteret siden 1926, da Jens Frederik Lawaetz, som senere bliver Danmarks første fjernsynsdirektør, laver programmet *Drengetid* på det smukt klingende Statsradiofonien. Op gennem 30'erne og 40'erne laves der mange hørespil, som er bredt orienterede og henvender sig til hele familien, også børnene. Særligt den årelange søndagsudsendelse *Familien Hansen* samler danskerne.

Ligesom med programmer til de voksne gælder det også for børnenes udsendelser, at nøgleordene er viden, oplysning og dygtiggørelse. Radio skal ikke bare være underholdning. Man skal gå klogere derfra, og særligt børneprogrammerne er formet efter en skabelon om dannelse og læring. Tidens børnesyn er, at børn er ufuldkomne små voksne in spe, der skal formes til gode, samvittighedsfulde samfundsborgere. Det kan radioen så udmærket hjælpe med.

Børnetime

Tanken om dannelse og læring tages med, da Statsradiofonien i 1954 for første gang også laver *børnefjernsyn*. Værten hedder Alex Schnack. To gange om ugen toner han frem på skærmen hjemme i de få stuer, der nu har fået fjernsyn. Om tirsdagen kan man se *For de mindste*, og om fredagen kan man for første gang se *Børnetime*.

Programmets titel er en overførsel fra radioprogrammet af samme navn, og *Børnetime* i radioen varer da også en hel klokke time.

På fjernsyn ændrer programmet både form, indhold og minuttal et utal af gange, men navnet hænger ved – ikke mindst i folkemunde, der efterhånden bare omtaler de fleste programmer målrettet børn som *Børnetime*. Titlen er blevet et begreb.

Alex Schnack skriver programmerne sammen med en ung, læreruddannet ildsjæl ved navn Jørgen Clevin. Clevin underviser blandt andet i billedkunst, et fag han selv har været med til at oprette, og han bruger det ny fjernsynsmedie til at få børnene med som aktive deltagere frem for blot passive modtagere af underholdning. Han tegner, klipper og klistrer, og så skal børnene gøre ham kunsten efter. En stil og en tilgang,

der hurtigt bliver noget særligt. For mange danskere er Jørgen Clevin i dag indbegrebet af kreativ formidling.

Skolelærerfjernsyn

Clevin er langt fra den eneste lærer i børnefjernsynets verdens. Man kan uden at overdrive kalde dansk børnefjernsyns første årtier for Skolelærerfjernsyn.

Der findes ingen uddannelse, der kan klæde producenter, værter eller andre i fjernsynsverdenen på til den opgave, det er, at lave børnefjernsyn. Det bliver derfor i høj grad et spørgsmål om at finde de rigtige mennesker og lade dem prøve sig frem. De kan selvfølgelig trække på de erfaringer, man har fra radioproduktionen, og det gør de i høj grad. Børnefjernsyn kan i årevis ses uden billede, da lyden er det centrale og billederne mere eller mindre bare gengiver det fortalte.

Men så sker der noget. En purung, læreruddannet Mogens Vemmer tager kameraet med ud af studiet. Det er dyrt, besværligt og ikke uden problemer, men han har en mission. Han vil møde børnene, hvor de er, og tale *med* dem – ikke kun til dem.

I starten filmer han kun sine elever, men snart drager han længere ud i landet og filmer børn fra forskellige egne af Danmark med det formål, at børn skal opleve andre børns liv og hverdag. Inden fjernsynets ankomst kender de fleste børn kun til deres eget lokale miljø. Med Vemmer i spidsen tager programmet *Ud og se* sine små seere med rundt i store dele af landet og bringer virkeligheden og de mange forskellige børneliv ind i stuerne derhjemme. Sammen med et af hans andre programmer, *Her hos os*, er han og hans kolleger på børneradio og tv med til at ændre tidens børnesyn i deres arbejde for at få børnene anerkendt som en gruppe af ligeværdige borgere med samfundsbevidsthed og mulighed for at bruge deres ytringsfrihed.

B&U kommer til

I 1968 skifter børnefjernsynsafdelingen navn fra BUS – Børn, Unge og skole – til B&U. Skolen pilles ud af navnet, men ikke ud af børnefjernsynet. Afdelingen deles i to, og Mogens Vemmer bliver ansat som chef for B&U.

Omvæltningen er radikal og ikke uden udfordringer, da Vemmer vælger at vende bunden i vejret på børnefjernsynet som koncept og bygge det op efter helt nye grundprincipper. Han vil ikke lave voksenstyret fjernsyn, men bruge B&U som talerør for de nye generationer. Give dem plads og rum til at være børn. Selv kalder han det *'afslutningen på veldresserede og voksenafrettede børns epoke på DR'*. Han gør op med den målgruppe, der hidtil har været dominerende, da det var den, der havde fjernsyn: Den velopdragne, velformulerede middelklasse.

Ændringerne og den nye tilgang fører til trusler mod både Vemmer og hans familie, klagebreve til aviser og dagblade samt underskriftindsamlinger i lange baner.

Modstanden er til at mærke, men Vemmer fortsætter. Han har sat sig for at gøre plads til børnene på deres præmisser. Det bliver han ved med.

Stærke pigeroller

Skolelærerfjernsynet udvikler sig, og programmer med leg og læring, gæster i studiet og kreative indslag er ikke længere det eneste, der er at finde på programfladen. Med Vemmer i spidsen får børnedrama og fortællinger en større og større plads. Særligt én lille dame vinder danskernes hjerter. Hun er ni år, hedder Sonja og bor i Saxogade i det indre København. Stil, sted og stemning oser af arbejderklasse, og serien om *Sonja fra Saxogade* bliver hurtigt til den slags børnefjernsyn, som også får de voksne til at komme snigende og kigge med. En stor del af årsagen hertil skal findes hos Sonjas enlige og meget lårkorte mor, Norma. Hun spilles af Jytte Abildstrøm, og sammen med Sonjas blide, men stærke gemyt formår hun at række ud gennem skærmen og charmere hele familien, så alle fordomme om enlige mødre og forhutlede københavnere fordampes.

Serien bliver et fint og ærligt portræt af livet for rigtig mange danske børn i tiden omkring oprør og ændringer i 1968. Men den bliver også i høj grad en familieserie, der viser, at børnefjernsyn ikke kun behøver at tale til børn. Det kan rumme relationer mellem børn og voksne, og det kan bruges som platform til at skabe universer, karakterer og identiteter, som seerne kan spejle sig i. Dannelse forstået som identitetsudvikling fremfor manerer og opdragelse er ved at vinde indpas.

Noget nyt i gære

Sonja er et ikon for sin tid, og sammen med hende får børn – særligt pigerne – en styrke og en stemme. En tendens, der også ses i Sverige, hvor Astrid Lindgrens bøger om Pippi Langstrømpe bliver filmatiserede i 1969 og vinder enorm popularitet, også her i Danmark. Samme år får vi vores eget, selvstændige lille sørøverbarn, dukken *Sørøver Sally*, som i bedste Pippi-stil taler ligeværdigt til de voksne og kræver sin ret og sin plads, selvom hun ikke altid har manererne skruet helt rigtigt på.

Det gør dog ikke så meget. Lige præcis manerer og barnet som veldresseret, kommende voksen er der ikke meget plads til i børnefjernsynet i slutningen af 60'erne og starten af 70'erne. Det sørger en af de nye kræfter i dansk børnefjernsyn, Thomas Winding, for, da han præsenterer os for pigerne Carla og Kurt i programmerne *Super Carla* og *Farvel, jeg hedder Kurt*. Ligesom hos Sonja er det stærke piger, der både har meninger og lov til at udtrykke dem. Ret så eftertrykkeligt, endda! *Super Carla* har magiske kræfter, som hun bruger til at få sin vilje og lave sjov med de voksne, lettere latterlige autoritetsfigurer. Og Kurt, der egentlig er en pige ved navn Alberte, bruger især sit sprog som redskab til medbestemmelse og selvstændighed.

Der er noget nyt i gære i dansk børne fjernsyn. Børn bliver frigjorte og frisatte som kompetente mennesker med en egen ret og en værdi som mennesker på det udviklingstrin, de er på lige nu og lige her i dette øjeblik. Børnesynet er under forandring, og børne fjernsynet er blandt bannerførerne.

Fokus på de små

Et par år forinden, nemlig i midten af 60'erne, dukker *Ingrid og Lillebror* op på sendefloden for første gang. Programmet er en del af den faste udsendelse *Kikkassen*, som især henvender sig til de yngre børn.

Ingrid er den voksne og Lillebror er en dukke med snoretræk, der har rollen som barnet i relationen. Sammen ser de forskellige små film. Både før og efter taler de om filmenes indhold og problemstillinger på samme måde, som man kunne forestille sig, at børneseernes voksne ville gøre, hvis de sad og så med, hvad de sjældent gør. Børne fjernsyn er for børn, og man tænker ikke i at favne hele familien. I hvert fald ikke endnu.

I takt med at flere og flere familier får fjernsyn derhjemme, begynder børne fjernsynet for alvor at være noget, vi har tilfælles. Børn på tværs af geografiske områder og sociale lag ser de samme programmer. Den danske barndom har fået en ny fællesnævner – og en fælles person at samles om. Modsat radioens programmer kan man se personerne på tv, og Ingrid Skovgaard bliver så populær blandt de danske børn, at hun får svært at passe sit arbejde eller bare gå på gaden i fred. Da hendes egne børn til sidst ikke kan klare at dele hende med hele Danmark længere, siger hun op. *Ingrid og Lillebror* er forbi og sammen med dem en æra i dansk børne fjernsyn. æ

Polemik i Legestuen

En af 70'ernes helt store programsucceser for børn hedder *Legestue*. Målgruppen er de små 3-5 årige, som ikke er begyndt i skole endnu og derfor har tid til at se fjernsyn om formiddagen, hvor programmet sendes.

Ud over at være i farver er programmet også banebrydende ved, at der er hentet fagkonsulenter ind for at råde og vejlede programudviklerne. BørnepSYkologer og pædagoger gennemgår hvert eneste manuskript med en tættekam for at tilpasse og optimere indholdet til målgruppen, og emner, tempo og ordvalg bliver vendt og drejet. Hensigten er at lave børne fjernsyn af ypperste kvalitet, men al den tunge faglighed kvæler legen og den frie, nysgerrige tilgang. Så selvom tanken er, at børnene skal lære en masse af *Legestue*, bliver det i høj grad de voksne fjernsynsskabere, der lærer noget.

Særligt én erfaring giver dem en helt ny forståelse for, hvad der skete for Ingrid Skovgaard: Seerne knytter et bånd til deres tv-værter, og det bånd er lige så stærkt, som det er sårbart. Så da en af *Legestues* faste værter, sangerinden Trille, en aften i et helt andet program synger en lille, uartig viser, bliver der seerstorm. Klagerne vælter ind, for Trille skal være uskyldsren og børnevenlig. At hun optræder i en anden sammenhæng er et stilbrud, som de små seeres forældre bliver utrygge ved. Værterne skal blive i deres rolle. Seerne forstår eller opfatter dem ikke som hele mennesker og kan ikke rumme, hvis de bryder med deres image.

Dukkernes særlige rolle

Dukker har spillet en særlig rolle helt fra børnefernerynets begyndelse. En af de første hedder Didde. Hun optræder i radioen, inden hun sammen med sin voksenden, Onkel Olaf, tager turen over på skærmen i 1958. Siden kommer flere til, og i 1971 hilser en ganske særlig stofpapegøje pænt goddag for første gang. Det er Andrea. Hun er en del af *Legestues* nye program, og et halvt år senere får hun en ven, den sprælske, jazzglade frø, Kaj. De to hånddukkedyr leger og synger sig gennem 40 års tv-historie sammen med menneskeværterne Kjeld Nørgaard og Povl Kjøller, og ender i 2006 som en del af den danske kulturkanon.

Kaj og Andrea skabes af en lille gruppe ildsjæle, der kalder sig Eventyrgruppen. Den består af Povl Kjøller, Kjeld Nørgaard, Andreas skaber og dukkefører Hanne Willumsen og producer Katrine Hauch-Fausbøll. De vil noget andet end flertallet i B&U. De går med vilje en stor bue udenom alt, der hedder tal, bogstaver og faglig viden – deres hensigt er en helt anden. De arbejder med sociale kompetencer, for uden dem mener Eventyrgruppen ikke, at der er plads til al den læring, man skal kunne tage ind, når man engang bliver så stor, at man skal i skole.

Alle børns Bamse

I 1980'erne får alle små børn endnu en dukkeven – en tyk, gul og kæmpestor bamse. Det er Katrine Hauch-Fausbøll, der udvikler ham. Til at begynde med optræder han i programmet *Døren går op*, men får snart sit eget program: *Bamses Billedbog*. Her udklækkes også hans ven, den lige så store og blide Kylling, der fungerer som Bamses modstykke.

Det særlige ved Bamse og hele hans verden er, at han ikke *vil* børnene noget. Han *er* børnene. Som karakter er han et typisk børnehavebarn på omkring 4-6 år. Han er temperamentsfuld, selvovervurderende, viljefast og en hudløst ærlig spejling af seriens målgruppe. Men han er også sjov, gavmild, kærlig og omsorgsfuld overfor Kylling, der både er hans bedste og mest underkuede ven.

Også hans sprog søger at spejle de små seere, og hans mange talefejl går da heller ikke altid lige glat igennem hos fagfolkene ude blandt børnene i den virkelige verden. Der hersker en bekymring om, at Bamse lærer de små seere at tale forkert, men det viser sig ikke at gå helt så galt. Han taler, ligesom børnene selv taler, med kongruensfejl og omvendt ordstilling, konsonantforbytning og hvad der ellers kan gå galt. Det ender alligevel ikke med, at en hel generation af danske børn vokser op og taler forkert.

Fattigfirserne

Bamse er ikke det eneste spejl i børne fjernsynet i 80'erne. Flere programmer, især til de lidt større børn, bliver brugt som samfundsspejl til at gengive og debattere Danmark, som det ser ud midt i det, der af eftertiden også kaldes fattigfirserne. Emner som skilsmisse, atomkrig og arbejdsløshed fylder meget. Børne fjernsynet, og fjernsynet i det hele taget, anlægger en samfundsorienteret og social tilgang, som er meget ærlig, men som også skaber utryghed hos nogle af sine børneseere. Men når livet bliver for gråt, kan man gemme sig i tv, film og bøger og drømme sig væk sammen med antihelte og deres hverdagsdramaer, der altid finder en løsning.

Samfundet udvikler sig i rivende fart, og ingen ved helt, hvordan det kommer til at gå. Så er det godt at have fjernsynsproducenter, der evner at indfange alt det magiske ved den rå realisme, der er barndommen i 1980'ernes Danmark. Det gør de fx ved at filmatisere Bjarne Reuters fortællinger om tryllekunstneren Buster Oregon Mortensen og hans kvaler og succeser i *Busters Verden*, den usynlige Lotte i *Hulubulu*, der med et enkelt tryk på sin strittende navle kan forsvinde fra alt og alle for en stund, eller med humor og selvironi i Søren Kragh-Jakobsens *Nu er det ikke sjovt længere* med Tom McEwan og Jess Ingerslev i hovedrollerne. De giver det ene skrupskøre og befriende portræt af dansk barndom anno 1980'erne efter det andet, og i sommerferieserien *Ludo* fra 1986 møder vi endnu en grinagtig, nærmest pinlig karakter, der som type bider sig fast i dansk film og tv-kultur, og som vi har kendt og elsket siden: Den latterlige far.

Brud på monopolet

I 1986 beslutter Folketinget at etablere TV2, der går i luften for første gang den 1. oktober 1988. Monopolet er brudt! Inden da er små lokalstationer skudt op rundt omkring i landet. En af dem er Kanal 2, der går på første gang i 1984. Her arbejder en ung fyr kaldet Bubber med at lave små indslag til børn i det daglige program *Morgenflimmer*. Indslagene hedder *Bubbers Badekar* og bliver lynhurtigt en succes. Bubber sidder i et badekar og taler i telefon med børn, der ringer ind. Bag ham er væggen plastret til med tegninger fra de små seere. Den direkte kontakt mellem børne fjernsynet og dets små brugere er banebrydende.

TV2 køber senderrettigheder til programmet. Bubber er på vej til at blive allemandseje og en institution i sig selv inden for dansk børne fjernsyn.

Senere kommer flere TV2-produktioner til som fx *Trolde* og *Lågen i bogen*. De opnår ikke i nærheden samme status som DR. TV2 vælger efter en årrække helt at nedlægge produktionen af børne fjernsyn med undtagelse af den årlige julekalender, som de til gengæld formgiver, forfiner og formår at gøre til noget exceptionelt. Især for de unge teenagere, der ellers ikke gider bruge mange minutter på at se fjernsyn for børn.

Tid til fornyelse

I årtier er *Børnetime*, som senere bliver døbt *Fjernsyn for dig*, et vigtigt holdepunkt og en fast daglig rutine for de fleste børn. Nogle programmer kører på andet eller tredje årti, men er stadig lige populære, det gælder fx Kaj og Andrea, Bamse og Kylling og Anna og Lotte. Genudsendelser er der mange af. Børne fjernsynet nærmer sig fornyelsens tid.

I 1997 sker der et brat stilskifte, da det pludselig bliver populært at gå og gætte lorte. Fænomenet er en del af det nye program *Naturpatruljen*, som har bl.a. en meget ung Sebastian Klein i hovedrollen. Sammen med sine to medværter, Martin Keller og Ketil Theisen, får han gjort naturen til noget sjovt, skørt og sejt.

Som noget nyt begynder børne fjernsyn også at udvikle merchandise som fx tøjdyr og bøger med didaktiske undertoner og den eksplicite læring får igen en høj plads hos DR. Flere programmer i samme stil kommer til, blandt andre *Lille Nørd* og *Store Nørd*, der hylder videbegærlighed, og som tager skældsordet 'nørd' og vender dets værdiladning 180 grader.

MGP – musik, fest og holdninger i børnenes tv

Melodi Grand Prix opstår i de voksnes fjernsyn i 1956, og i 1987 kan det for første gang opleves som et radioprogram for børn. Verdens første *Melodi Grand Prix* for børn er en realitet. I år 2000 flytter festen over på fjernsynet i et kæmpe show, der har en af dansk børne fjernsyns mest kendte og elskede spradebasser, Jakob Riising, som vært.

Det er lidt rodet at have to programmer med samme titel, så børnenes *Melodi Grand Prix* får navnet MGP. Allerede i 2003 har idéen spredt sig til andre lande, og der opstår også et fælles europæisk MGP. Mentaliteten og konceptet bliver hurtigt meget konkurrencepræget i en grad, der bekymrer DR. MGP skal være sjovt og på børnenes

præmisser, og det er det ikke længere. Derfor trækker Danmark stikket i 2006 og forlader det europæiske MGP for børn.

Ramasjang & DR Ultra

I takt med, at flere udenlandske børnekanaler bliver tilgængelige i Danmark, oplever dansk børnefernsyn stigende konkurrence. Særligt kanaler som Disney Channel og Nickelodeon trækker seere. Da der i 2006 skal forhandles et nyt medieforlig på plads, vil DR gerne have tilladelse til at åbne en helt ny kanal kun til børn. Det bliver kanalen *Ramasjang*.

Der trækkes stadig programmer op af arkivskufferne, men der produceres også nye og prisvindende programmer som fx *Pendlerkids*, der handler om skilsmissebørns ture frem og tilbage mellem landsdele og forældre.

Nye figurer dukker op, blandt andre den politisk ukorrekte sømand onkel Reje, der spiller heavy metal og giver børnene plads til at udforske og udfordre normer og regler og se, hvad de finder. En anden karakter er hr Skæg, der spilles af Mikkel Lomborg, og som har et langt, sort skæg, der går helt ned til gulvet. Han laver *Skæg med tal*, *Skæg med bogstaver* og *Skæg med ord*, og DR udvikler spil og især web-orienteret materiale til de nyeste brugere af netop tal, bogstaver og ord, nemlig indskolingsbørnene.

Ramasjang er en verden helt for sig selv. Et lukket børne-økosystem med morgen- og aftenrutiner og faste, genkendelige elementer og karakterer. Det gider de lidt større børn ikke, så i 2013 slår DR dørene op til endnu en børnekanal – DR Ultra. Den er for de 7-12 årige, men holder ikke pusten mere end et par år, hvor den flytter over på nettet. I dag er DR Ultra især nyheder for børn samt et stort digitalt forum med plads til de danske pre-teens på det online medie, de foretrækker, hvilket er mere eller mindre alt andet end fjernsynet.

Glædelig Julekalender

Julekalenderen på tv fejrer i 2012 sit 50-års jubilæum med et hav af gensynsklip, dvd-udgivelser og særprogrammer fra de største og mest elskede kalendere gennem tiden. Det bugner med drillenisser, stangdukker, velkendt musik og historier, så nostalgien nærmest driver ned af væggene. For er der noget, vi føler stærkere for end børnefernsynet, så er det børnefernsynet til jul.

Den første kalender hedder *Kender du Decembervej*, men huskes som *Magnus Tagmus* efter programmets lille, syngende mus med den pibende stemme og karakteristiske sang. Efter Magnus kommer flere dukker til, og særligt i 1970'erne bliver det populært med stangdukker og politiske undertoner til de voksne inde mellem julehyggen.

Mængden af nisser, julestemning og eventyr er ret begrænset i denne periode, men så sniger en hemmelig gruppe agenter sig ind. Nisseagenter, der skal redde julen. Det er Nissebanden, der toner frem på skærmen for første gang i 1984, og ja – julen bliver reddet, men lige på et hængende hår.

Eventyr og masser af nisser

Efter at have spejlet samfundet i forskellige udstrækninger i årevis, bliver der i 1986 pludselig plads til lidt af det, som 80'enes børnefernysyn ellers har haft det lidt stramt med: Eventyret. Kalenderen *Jul på slottet* ejer ikke skyggen af hverdag og genkendelighed. Den er et vaskeægte eventyr om en godmodig konge, hans giftemodne datter og en smuk ung prins fra nabolandet, som kongen ligger i krig med. Prinsens navn er Valentin, og han bliver spillet af den unge, nyuddannede skuespiller Jens Zacho Böye. En rolle, der gør ham så voldsomt populær, at han bliver forfulgt som en superstjerne og ikke kan gå i fred. Selv i dag, 34 år senere, har han stadig ikke kastet Valentins skygge endegyldigt af sig.

Den ekstreme popularitet og ikoniske betydning, rollen får for Zacho Böye, ser vi igen otte år senere, da Jan Linnebjerg spiller den højt elskede, såkaldte 'kropumulige, komplet uansvarlige ungnisse' Pyrus i *Alletiders jul*. Linnebjergs skuespillerkarriere påvirkes så stærkt af rollen som Pyrus, at han ikke rigtig får lov at træde ud af den siden.

Ligesom *Jul på Slottet* er de i alt fire julekalendere med Pyrus skrevet af Martin Miehe-Renard, der også gerne vil skrive en femte og sidste. Men så sætter Bubber sig i chefstolen hos TV2's børne- og ungeafdeling og han vil noget andet. I 2003 hedder årets julekalender på TV2 nu *Jesus og Josefine* og sammen med den kommer religion pludseligt ind i julekalenderen, hvad den ikke rigtig har været før.

I nullerne bliver Danmarkshistorien til gengæld et yndet emne med fx *Jul på Kronborg* fra år 2000 og *Absalons Hemmelighed* fra 2006. Derefter går der sport i mørke fortællinger, der spiller på fantasy-genren og grumme gamle folkeeventyr som *Pagten* fra 2009, *Den anden verden* fra 2016 og *Theo og Talismanen* fra 2018. De større børn ser nemlig også julekalender på tv, selvom de ikke ser så meget andet.

Mod nye horisonter – og generationer

I dag er børnefernysynet langt mere end bare noget, ungerne kan tænde for på bestemte tidspunkter. Det er apps, det er online, det er spil, bøger, merchandise og det er til rådighed hele tiden. Det er cirkus, det er musik, det er live optrædere og det er så meget mere, end hvad de tidligste udsendelser kunne have forestillet sig, da de så dagens lys på Statsradiofonien i de tidlige 50'ere.

Og så alligevel ikke. For idéen om det interaktive rum og relationen mellem skærmen og barnet er ikke ny. Den har været kendetegnende for dansk børne fjernsyn helt fra begyndelsen, når fx Jørgen Clevin tegnede og klippede langsomt og møjsommeligt, så de små kunne gøre det samme hjemme i stuerne. Dansk børne fjernsyn har aldrig handlet om passiv underholdning, men om at udvikle, undersøge, prøve, lege og lære sig igennem barndommen. Og det har virket så godt, at vi ikke bare slukker, når vi blive voksne, og glemmer alt om det. Vi tager det med os på tværs af geografiske og sociale skel som en del af vores kultur og fællesskaber. Og vi giver det videre til vores egne børn, når vi giver dem Kaj og Andrea-sutsko og en Bamse-tallerken, for selv 30 og 40 år senere, ved de også, hvem figurerne er. De er ren og ægte kærlighed. Og dét er magien ved dansk børne fjernsyn.

Mogens Vemmer

Mogens Vemmer (1935-2020) laver og udvikler børne fjernsyn i 50 år og har herigennem sat et ubeskriveligt aftryk på den danske børnekultur. Hans forhold til de små seere var, at de er 'verdens værste seere', som han kaldte dem med et lunt glimt i øjet. De vil skrotte et program uden at blinke, hvis det er kedeligt, og Vemmer *ville* børnene noget. Hans tilgang til dem var hverken opad eller nedad, men ligeværdig i en tid, hvor børn ikke havde en selvstændig egenret i samfundet. Det har de i langt højere grad i dag, og det er blandt andre Mogens Vemmer og børne fjernsynets fortjeneste.